

IDA-VIRUMAA ARENGUSTRATEEGIA 2021- 2035

Eesti rohepöörde eestvedaja

ivol@ivol.ee
[Email address]

Sisukord

Kokkuvõte.....	2
Mõisted.....	4
I. Olulised lähtekohad teostatud analüüsides.....	6
II. Ida-Virumaa arenguvision.....	7
2.1. Visiooni realiseerimise strateegiline ülesehitus.....	8
III. Strateegilised eesmärgid ja olulisemad arengusuunad.....	9
3.1. Inimene.....	11
3.1.1. Haridusvaldkonna eesmärgid ja arengusuunad.....	11
3.1.2. Sotsiaal ja tervishoiu eesmärgid ja arengusuunad.....	15
3.1.3. Kultuurivaldkonna eesmärgid ja arengusuunad.....	18
3.1.4. Spordivaldkonna eesmärgid ja arengusuunad.....	21
3.1.5. Noorsootöö valdkonna eesmärgid ja arengusuunad.....	23
3.2. Majandus ja ettevõtlus.....	25
3.2.1. Majandusvaldkonna eesmärgid ja arengusuunad.....	25
3.2.2. Ettevõtlusvaldkonna eesmärgid ja arengusuunad.....	29
3.2.3. Turismivaldkonna eesmärgid ja arengusuunad.....	29
3.3. Elukeskkond ja taristu.....	32
3.3.1. Elukeskkonna ja taristu valdkonna eesmärgid ja arengusuunad.....	32
IV. Õiglane Üleminek.....	36

Kokkuvõte

Ida-Virumaa arengustrateegia on Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu juhtimisel koostatud Ida-Virumaa kohalike omavalitsuste ühine strateegiadokument, mis kirjeldab maakonna arengusuundumusi kuni 2035 aastani. Arengustrateegia koostamises osalesid lisaks omavalitsustele ka teiste oluliste huvigruppide esindajad.

Joonis 1. Strateegiaprotsessi ülesehitus

Arengustrateegia pakub raamistikku maakonnas kokku lepitud sektoraalsetele arendusdokumentidele ja -initsiatiividele, milleks on maakonna roheplaan (plaan G) maakonna äriplaan (plaan B), maakonna süsinikuplaan (plaan C), Õiglase Ülemineku põhijooned, Haridusvaldkonna arenguplaan (plaan E), Turismiklastri turunduse ja tootearenduse strateegia. Nendes arengudokumentides kirjeldatakse valdkondade arendusplaane detailsemalt.

Arengustrateegia kinnitavad kõigi Ida-Virumaa omavalitsuste volikogud. Arengustrateegia tegevuskava kinnitab Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit.

Ida-viru maakonna ees seisab kaks põhilist väljakutset: rahvastiku vähenemine ja vananemine ning sellest tulenev vajadus taristu ja teenuste mahtude korrigeerimiseks, majanduse mitmekesistamine ning rohepöörde teostamine säilitades (kasvatades) maakonna elanike heaolu taset.

Arengustrateegia koostajad ja partnerid määratlesid Ida-Virumaa arenguvisioni, mille põhiline muutust kätkev aspekt on vajadus saada rohepöörde eestvedajaks vähemalt Eestis, säilitades ja kasvatades selle käigus maakonna elanike heaolu ja ettevõtjate konkurentsivõimet.

Väljakutsete adresseerimiseks on maakonna kohalikud omavalitsused ja sotsiaalpartnerid arengustrateegias kokku tegutseda kolmel põhisuunal: Inimarengu valdkonnas (haridus-, kultuur-, sport-, sotsiaal- ja tervishoid), majanduse ja ettevõtluse valdkonnas sh. turism ning elukeskkonna ja taristu valdkonnas.

Eesmärgid ja arengusuunad on suhestatud maakonnas toimuva rohepöördega ning sellega seotud Õiglase Üleminekuga fossiilkütuste põhiselt majandusmudelilt kliimasõbralikule mitmekesisele sotsiaalmajanduslikule mudelile.

Arengustrateegia rakendamine tugineb maakonna arenduspartneritele. Strateegia elluviimist koordineerib Ida-Virumaa Omavalituste Liit (maakondlik arendusorganisatsioon MARO), elluviimisega on tihedalt seotud Ida-Virumaa Tööstusala Arendus SA ja Ida-Virumaa Ettevõtluskeskus SA (maakondlik arenduskeskus MAK).

Arengustrateegia seiret korraldab kaheaastase intervalliga Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit.

töövorsioon 1. lugemiseks

Mõisted

CCS-CCU tehnoloogiad – Süsihappegaasi kogumise ja talletamise (*Carbon capture and storage*) ja süsihappegaasi kogumise ja kasutamise (*Carbon capture and utilization*) tehnoloogiad

Klaster – käesoleva arengustrateegia mõistes konkreetse valdkonna asjakohaste isikute ja organisatsioonide võrgustikupõhine koostöövorm, mida iseloomustavad ühiselt läbi mõtestatud valdkondlikud eesmärgid ja nende saavutamisele suunatud ühised konkreetset tegevused ning panustatavad ressursid.

Maakonna arengustrateegia – kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel koostatud maakonna strateegilise planeerimise dokument, mis loodi koostöös maakonna kohalike omavalitsuste ja erinevate huvigruppidega ning mis sätestab Ida-Viru maakonna strateegilised eesmärgid ja nende saavutamiseks vajalikud strateegilised arengusuunad ajalise perspektiivis 2030+.

Puhke- ja rekreatsioonipiirkond – piirkond maakonnas, mis tänu oma looduslikele või inimtekkelistele eeldustele ja võimalustele keskendub rekreatsiooni ja turismiteenuste pakkumisele.

Ringmajandus - on majandusmudel, mis seab esikohale ressursside jätkusuutliku kasutuse

Roheplaan (G plaan) – Ida-Virumaa taastuvenergia, rohetechnoloogia, sini- ja ringmajanduse kava üleminekul kliimanetraalsele majandusmudelile

Rohepööre – Euroopa Roheleppe raames toimuv üleminek kliimaa- ja keskkonnasõbralikule sotsiaalmajanduslikule mudelile, mis hõlmab endas kolme põhiparameetrit:

- Kliimanetraalsus aastaks 2050
- Majanduskavu lahti sidumine looduslike ressursside kasutusest
- Mitte kedagi ei jäeta maha

Rohetechnoloogia – tehnoloogia ja teaduse kasutamine keskkonnasõbralike toodete loomiseks

Tööstus- ja ettevõtluspiirkond – piirkond maakonnas, kuhu koondub tihedalt tööstusettevõtlus ning muud ettevõtlusliigid.

Tööstusala – institutsionaliseeritud juhtimisega, määratletud maaomandiga, kruntideks jaotatud, ette valmistatud (või ette valmistamisel) baasinfrastruktuuriga alad, mis on suunatud tööstuse või ka muu ettevõtluse arendamiseks.

Strateegilised eesmärgid – soovitud valdkondlike seisundite kirjeldused strateegiaperioodi lõpuks,

mõõdik – näitaja, mille alusel hinnatakse progressi eesmärgi saavutamisel,

siht – mõõdiku kvantitatiivne või kvalitatiivne väärtus, mis kirjeldab eesmärgi saavutamise taset.

Arengusuunad – valdkondlikud olulised tegevussuunad, mis toetavad eesmärgi saavutamist.

Strateegia tegevuskava – maakonna arengustrateegia lisa, mis kirjeldab strateegia saavutamisele suunatud konkreetseid tegevusi nelja-aastases perspektiivis.

Strateegia lähteanalüüs – strateegia üheks aluseks olev analüüsidokument, mille järeldustel baseeruvad strateegia eesmärgid ja strateegilised arengusuunad.

Visioon – arengustrateegia kaugem arengunägemus ajalise horisondiga 2030+.

Õiglane Üleminek - Üleminek süsinikuneutraalsele majandusele, uute ärivõimaluste rakendamine ning elanike heaolu säilimine Ida-Virumaal

töövõrsioon 1. lugemiseks

I. Olulised lähtekohad teostatud analüüsides

Ida-Virumaa arengustrateegia lähteanalüüsi kokkuvõte (november 2020)

Ida-Viru maakonna ees seisab olulisi väljakutseid, mida saavad kohalikud omavalitsused erineval määral mõjutada.

Olulisimaks ja keerulisimaks väljakutseks maakonnale on rahvaarvu vähenemine ning rahvastiku vananemine. Selle probleemi osas pole omavalitsustel eeldatavasti olulist mõju loomuliku iibe valdkonnale. Samas võivad kohalikud omavalitsused läbi elukeskkonna parandamise mõjutada mingil määral rändetreende, mis omakorda võivad mõjutada maakonna rahvaarvu ning rahvastiku vanust positiivses suunas.

Majandusvaldkonnas pakuvad suurimaid väljakutseid maakonna majandusstruktuuri vähenemine mitmekesisus ning vähenemine ettevõtlusaktiivsuses. Siin saavad omavalitsused ühiselt ning koos riigiga hoolitseda selle eest, et maakonna ettevõtetel oleks maakonnas soodne, vähese bürokraatiaga ning paindlik ettevõtluskeskkond, mis soodustab uute toodete ja teenuste pakkumist maakonnas.

Haridusvaldkonna väljakutsed tulenevalt osalt rahvastikuprotsessidest, kuid samuti vajadusest hoida pakutava hariduse sisu kõigil tasanditel kaasaegne ning konkurentsivõimeline. Ühelt poolt aitab sellele kaasa ettevõtlikkushoiakute teadlik kujundamine maakonna lasteaedades ja koolides, teisalt vajadus toetada maakonna kutse- ja kõrgharidusasutuste haarde laiendamist maakonnast ka väljapoole (maakonnaväliste õppurite suuremaks kaasamiseks).

Sotsiaalvaldkonna väljakutsed tulenevad samuti olulisel määral rahvastiku vananemisest ning vähenemisest, mis loob vajaduse tagada teenuste kättesaadavus ja kvaliteet tingimustes, kus teenusepakkuja (nii sobilikke inimesi kui organisatsioone) jääb vähemaks. Omavalitsustel on selles valdkonnas veel suures osas kasutamata koostööpotentsiaali.

Oluliseks uueks väljakutseks maakonna arendamisel saab olema omavalitsuste omavaheline koordineerimine ning arendustegevuste praktiline korraldus sellisel moel, kus erinevad maakondlikud arendusfunktsioonid on selgelt läbi räägitud ning määratletud, toimib selge, arusaadavatel tulemustel baseeruv vastutus nende funktsioonide elluviimise eest.

Järgnevate aastakümnete kõige olulisemaks väljakutseks on hakkamasaamine kliimaneutraalsele majandusmudelile üleminekuga ning väheneva põlevkivisektori asendamine samaväärset palka ja hõlmatust pakkuva mitmekesise hõivega. Tulemuseks peab olema uus jätkusuutlik sotsiaalmajanduslik mudel, mis toimiks piisavalt hästi selleks, et vältida suuremahulist väljarännet maakonnast ning sellega seotud tagajärgedega tegelemist.

Põlevkivisektori kokku tõmbumise mõjusid uuris Praxis 2020 aastal

http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2020/12/Lopparuanne_Polevkivitoostuse-kananemise-mojud.pdf

Maakonna arengustrateegia lähteanalüüs

<https://ivol.kovtp.ee/documents/9867329/27201460/IdaViru+strateegia+uuendatud+lahteanalyys.pdf/d349a92a-2b87-4c07-bdfa-1618222f4952>

II. Ida-Virumaa arenguvision

Ida-Virumaa on aastaks 2035 uue teadmiste põhise kliimasõbraliku¹ majandusmudeli arendamise tunnustatud eestvedaja

Maakonnas on teadus-, haridus- ja ettevõtluskogukonna toel hästi arenenud kliimasõbralik rahvusvaheliselt atraktiivne ja mitmekesine ettevõtlus

Maakonna elukeskkond on inimkeskne, kaasaegse ja kvaliteetse elu- ja teeninduskeskkonnaga ning aktiivse haridus-, töö-, kultuuri- ja spordieluga.

Maakond on seotud Soome lahe kasvupiirkonnaga kiirete ja kvaliteetsete raudtee, maantee, veeteede ja õhuühenduste sujuvalt toimivate võrgustike kaudu.

Visiooni selgitused

- Ida-Virumaa on muutumas ning muutuse põhiliseks sisuks on põlevkivil põhineva energia- ja kütustootmise sotsiaalmajandusliku mudeli asendamine kliimaneutraalse majandusmodeliga. 2035 aastaks on maakond astunud suure sammu kliimaneutraalsuse poole, kus on lõppenud põlevkivist elektritootmine ning muu põlevkivipõhine kütusetootmine on vähenenud. Kliimajälje vähendamiseks kasutatakse protsessi käigus ringmajanduslikke CCU-CCS tehnoloogiaid CO₂ suitsugaasidest kättesaamiseks ning keskkonnasõbralikuks kasutuseks – näiteks kaltsiumkarbonaadi tootmises põlevkivituhast, kasutamine Agropargis taime- või vetikakasvatuses vms. Ida-Viru maakond, kui kliimaneutraalse majanduse pilootregioon on tuntud ning eeskujuks kaugemal kui ainult Eestis.
- Rohepöörde ellu viimine toimub maakonnas tegutsevate üli- ja kõrgkoolide, kutseharidusasutuste ja muu haridusvõrgu ning ettevõtluskogukonna eestvedamisel. Selleks kasvatatakse oluliselt maakonna kõrgharidusasutuste võimekust maakonnas, tagatakse asjakohane muutuste protsess kutsehariduses. Rohepöörde õiglase ülemineku seireks moodustavad maakonnas tegutsevad üli- ja kõrgkoolid seire kompetentsikeskuse. Koostöös ettevõtetega käivitatakse IKT ja robotika praktiline väljaõppe ja kompetentsikeskus, toetatakse erinevate rohe-, ring- ja sinimajanduse tehnoloogiate juurutamist ettevõtetes. Haridusvaldkonnas keskendutakse eesti, inglise ja vene keelte omandamisele, äriuskuste arendamisele ning rohe ja kliimateadlikkusele. Maakonna elukondlik ja ettevõtluspõhine keelekeskkond ei ole vene keelt mitte valdavatele inimestele takistuseks Ida-Virumaale tööle ja elama tulemiseks.
- Rohepöörde ettevõtluses Ida-Virumaa kontekstis tähendab fookuse suunamist uute eelkõige rohetehnoloogiliste tööstus-, IKT, ring- ja sinimajanduse ja logistika ettevõtlusele. Põlevkivisektoris kaduvate töökohtade asemele tekivad uued töökohad rahvusvahelises roheettevõtluses – näiteks keskkonnasõbralik veefiltrite tootmine, tuulegeneraatorite ja nende detailide tootmine jms. Teenusettevõtluse osakaal kasvab eelkõige kliimasõbraliku turismi- ja puhkemajanduse ning loomeettevõtluse kaudu.
- Elukeskkonna kujundamisel panustatakse uutele sh. noortele spetsialistidele sobivate kaasaegsete elamistingimuste loomisele, miljööväärtuslike alade korrastamisele ja nende

¹ Kliimasõbralik tähendab käesoleva dokumendi kontekstis kasvuhoonegaaside emissioonis nulli poole püüdlev ning säästvatel põhimõtetel toimiv majandusmudel

potentsiaali väljaarendamisele. Maakonna elukeskkond on esteetiline. Füüsilist elukeskkonda toetab arenenud ja kliimasõbralik teenusvõrgustik, mis tagab maakonna elanikele mitmekesised ja kättesaadavad sotsiaal- ja tervisteenused – nt. hästi sihitud võrgustikupõhised sotsiaalteenused, maakonna haiglate ja kõrgharidusasutuste koostöös arendatavad tervisteenused (Ida-Viru Keskhaigla arendused, Narva Haigla uuenemine). Maakonna omavalitsuste poolt pakutavad teenused vastavad kliimaneutraalsuse nõutele nt. ühistranspordi korraldus, sooja- ja veemajandus, heakorra tagamine jm. Elukeskkond loob maakonna elanikele võimalused elada Ida-Virumaal pikka, tervislikku ja õnnelikku elu.

- Atraktiivse elukeskkonna osa on mitmekesine, mitmekeelne ja kultuuriliselt eripärane kultuuri- ja spordielu. Maakonnas saab käia regulaarselt teatrietendustel ning kinodes, maakonna kultuuripärand säilib ning areneb, kasutatakse aktiivselt maakonna rahvuskultuuride potentsiaali. Spordis on uuenenud tehniline spordi infrastruktuur, mis võimaldab maakonna elanikel sportida kvaliteetses keskkonnas ning rajatud spordiobjektide baasil arendada spordisündmuste põhist turismi (nt. Kohtla-Järve spordikompleks).
- Maakonna transpordiühendused toimivad sujuvalt ning pakuvad maakonna elanikele ja külalistele kiireid ühendusvõimalusi eelkõige Tallinna rajatava transpordihuubi suunal. See hõlmab kiiret ja elektrifitseeritud raudteed, kvaliteetset maanteeühendust, Sillamäe kaubasadama juurde rajatud reisisadamat ning kvaliteetset väikesadamate võrgustikku.

2.1. Visiooni realiseerimise strateegiline ülesehitus

Visiooni saavutamine toimub kolmel põhilisel suunal:

Tabel 1. Visiooni saavutamise põhisuunad

Suund	Orienteeruv kavandatav investeeringute maht
Inimareng	• KOV – ühised ja suured - • Riik (Ida-Viru Tegevuskava) – nt. riigigümnaasiumid, kutseõpe, keeleõpe, haiglad • ÕÜ – 61 mln (sotsiaal ja tervis, kolledžid, vabakond) • Struktuurifondid – Kokku:
Majandus ja ettevõtlus	• KOV – ühised ja suured • Riik (Ida-Viru Tegevuskava) – • ÕÜ – 600 mln • Struktuurifondid – Kokku:
Elukeskkond ja taristu	• KOV – ühised ja suured • Riik (Ida-Viru Tegevuskava) – • ÕÜ – 35 mln • Struktuurifondid (sh. linnapiirkonnad) – Kokku:

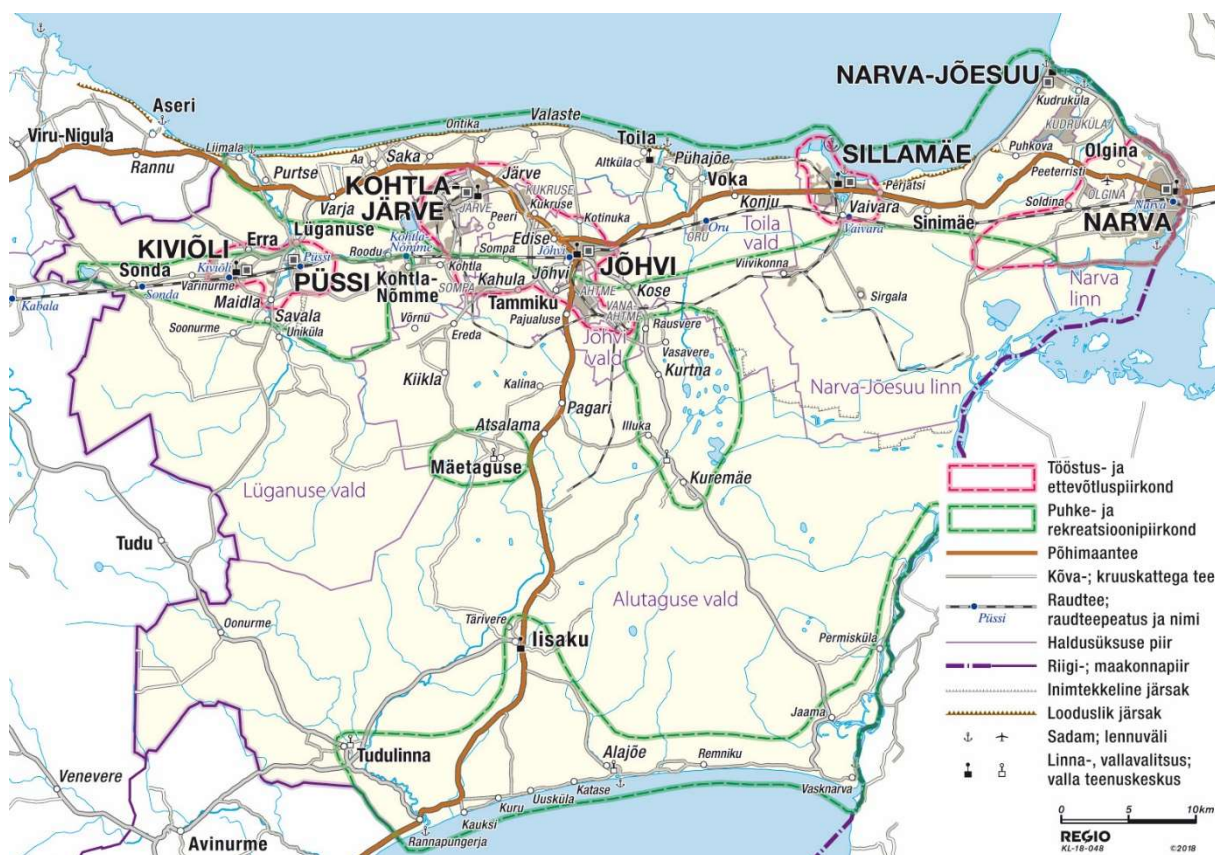
Suundade rõhuasetused

Inimarengu valdkond	Majandus ja ettevõtlus	Elukeskkond ja taristu
☐	☐	☐
☐ uued teadmised ja oskused	☐ rohemajandus ja roheettevõtlus	☐ Esteetiline elukeskkond
☐ keelekeskkond	☐ IKT ja robotiseerimine	☐ Kaasaegsed elamise võimalused
☐ tervise- ja sotsiaalteenused	☐ T ja A koos ülikoolidega	☐ kiired ja kvaliteetsed ühendused
☐ kultuuri- ja sporditeenused		

Joonis 2. Ida-Virumaa arengu valdkondade rõhuasetused

III. Strateegilised eesmärgid ja olulisemad arengusuunad

Ida-Viru maakonna perspektiivsed arengupiirkonnad jagunevad tööstus- ja ettevõtluspiirkondadeks ning puhke- ja rekreatsioonipiirkondadeks.

Joonis 3. Ida-Viru maakonna tööstus- ja ettevõtluspiirkonnad ning puhke- ja rekreatsioonipiirkonnad, Regio kaart

Tööstus ja ettevõtluspiirkonnad koonduvad suuremate linnade ja linnastute juurde.

Narva tööstuspiirkonda kuuluvad Narva linn ning selle lähiümbrus kuni Auvereni. Piirkonda iseloomustab elanikkonna kontsentreerumine ning elektrijaamade olemasolu, mis võimaldab arendada tööstus- ning agrokompleske kuni 6 km raadiuses elektritootmisest ilma ülekandetasudeta. Oluliseks tööstuspiirkonda kujundavaks faktoriks on selle paiknemine EL – Venemaa piiril.

Sillamäe tööstuspiirkond paikneb Sillamäe linnas ning seda iseloomustab Sillamäe sadama pakutavad meretranspordi võimalused ning tollivaba tsoon.

Jõhvi – Kohtla-Järve tööstuspiirkond paikneb hajusamalt. Tööstuspiirkonna orientatsioon on mitmekesisem, hõlmates keemiatööstuskompleksi Kohtla-Järve Järve linnaosas kuni toiduainetööstuse kompleksini Jõhvis. Piirkond paikneb Tallinna-Narva-Peterburi ja Jõhvi-Tartu-Riia maanteede sõlmpunktis.

Püssi-Kiviõli tööstuspiirkond paikneb maakonna lääneosas ning koondab endasse nii põlevkivi töötlevat tööstust kui puidutööstuskompleksi.

Tööstuspiirkondades toimivad mitmed tööstusladad, mis haakuvad tööstuspiirkondade spetsiifikaga, perspektiivis kavandatakse agropargi väljaarendamist Narva tööstuspiirkonda.

Puhke- ja rekreatsioonipiirkonnad keskenduvad loodusliku või inimtekkelise rekreatiivse- ja turismiressursi ärakasutamisele ning väärindamisele.

Soome lahe ranniku - ja rekreatsioonipiirkond paikneb maakonna põhjaosas Soome lahe rannikul ning hõlmab endas nii mereäärseid piirkondi Liimalast Narva-Jõesuuni kui ka teenuskeskustena

toimivaid linnu: Kohtla-Järve, Jõhvi ja Narva . Piirkonnas paiknevad maakonna spaad ning suurem osa maakonna majutuskohtadest. Piirkond on võrreldes teistega tihedalt asustatud ning hea infrastruktuuriga.

Kohtla-Nõmme – Kiviõli puhke- ja rekreatsioonipiirkond on maakonna omanäolisim ning põhineb põlevkivi kaevandamise ja töötlemise alade taaskasutusel, saades alguse Kohtla-Nõmmelt endisest kaevandusest, kulgedes läbi endise põlevkivikarjääri Kiviõli endise poolkoksiladestu ja selle puhke otstarbel kasutatavate lähialadeni.

Mäetaguse puhke- ja rekreatsioonipiirkond hõlmab Mäetaguse lähiümbrust ning osaliselt Muraka raba ja Seli soo alasid.

Kurtna järvistu puhke- ja rekreatsioonipiirkond hõlmab Kurtna järvistut ning Kuremäe kloostrit. Piirkond keskendub eelkõige maakonna kohaliku elanikkonna rekreatsioonivajaduste katmisele järvistus ning turismivajadustele Kuremäel ja selle lähiümbruses.

Peipsi põhjaranniku puhke- ja rekreatsioonipiirkond kulgeb maakonna piirist piki Peipsi põhjarannikut ja Narva jõge kuni Poruni jõe suudmeni. Piirkonna asustus on hooajaväliselt hõre, kuid kasvab hooajal mitmekordseks ning infrastruktuuri kvaliteet ei rahulda piirkonna arenguvajadusi. Piirkond on arengulises mõistes osa suuremast Peipsimaa piirkonnast, mis kulgeb edasi läbi Jõgeva maakonna piki Peipsi järve läänerannikut lõunasse.

Eeltoodud piirkondadesse koondatakse põhiline osa käesoleva strateegiaga määratletud jõupingutusi arenguedu saavutamiseks.

3.1. Inimene

3.1.1. Haridusvaldkonna eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Haridusvaldkonnas tuleb viia läbi rohepööre, mis eeldab ühelt poolt muutusi haridusvaldkonna füüsilise ressursi haldamises ning selle kliimasõbralikkuses, kuid teiselt poolt veel olulisemana on vajalik kliimasõbralike hoiakute juurutamine noorte ja täiskasvanute hulgas. Maakonna haridusvaldkond toetab maakonna institutsionaalse rohevõrgustiku kujunemist ja toimimist. Läbi haridusvaldkonna kasvab teadlikkus rohepöördest ja ka õiglasest üleminekust.

Haridusvaldkonna eesmärk H1

Aastaks 2035 pakutakse Ida-Viru maakonnas individuaalsetel õpiradadel põhinevat teadmiste põhise säästva arengu põhimõtteid järgivat kvaliteetset haridust. Haridus Ida-Virumaal annab lisaks valdkondlikele teadmistele võimekuse hakkamasaamiseks erinevates keelekeskkondades, IT pädevused ja ettevõtliku ellusuhtumise

Tabel 2. Haridusvaldkonna eesmärk H1 mõõdikud ja nende sihid strateegiaperioodi lõpuks

Mõõdik	Baasväärtus 2020	Siht 2035
Noorte ettevõtlusaktiivsus ²		
Õpetajate vastavus riigikeeleoskuse nõuetele ³		
Digipädevuste paketi hinnang ⁴		
Kaasaegse õppe kvaliteedisüsteemiga ühinenud üld- ja kutseõppeasutuste arv	23 (ca 25%)	90%

Eesmärgi saavutamist mõõdetakse nelja mõõdikuga:

- Noorte ettevõtlusaktiivsus – kui paljud noored (kuni 26 aastat) teevad oma ettevõtte (sh. start up) (omavad osalust ettevõtetes)
- Õpetajate vastavus keelenõuetele – kui paljud õpetajad vastavad ametikoha poolt esitatavatele keelenõuetele
- Digipädevuste paketi hinnang – õppeasutuste poolt regulaarselt antav digipädevuste hinnang õpilastele/õpetajatele
- Kaasaegse õppe kvaliteedisüsteemiga liitunud õppeasutuste arv – Ida-Virumaal välja töötatud lasteaedade, üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste kvaliteedisüsteem pealkirjaga „Ettevõtliku õppe kvaliteeditunnused – standard“ hindab haridusorganisatsioonide võimekust pakkuda ettevõtlikkushoiakuid kujundavat haridust. Süsteem toimib ühtlasi haridusasutuse sisehindamise süsteemina. Kvaliteedisüsteemi rakendatakse alates 2016. a-st üle Eesti. Liitumine kvaliteediprogrammiga on vabatahtlik ning eeldab lasteaia või koolipoolset motivatsiooni. 2018. aasta seisuga oli Ida-Viru maakonnas 18 liitunud lasteaeda ja üldhariduskooli, mis moodustab 19% haridusasutustest. Eeldatavasti haridusvõrgustiku optimeerimise käigus haridusasutuste arv maakonnas lähema kümnendi perspektiivis väheneb, kuid sihiks 2030. aastaks seatakse valdava enamuse maakonna haridusasutuste toimimist vastavalt kvaliteediprogrammile.

Tabel 3. Haridusvaldkonna eesmärgi H1 saavutamist toetavad arengusuunad

Eesmärgi kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
H1	Ühtse eri tasandeid hõlmava haridussüsteemi arendamine ning ühtne koordineerimine (haridusklasteri)	Parem, kokkulepetel põhinev koordineerimine aitab vältida ebavajalikku dubleerimist ning võimaldab haridusasutustel teha kvaliteetsemat koostööd.
H1; H2	Hariduse rahvusvahelistumine	Rahvusvahelistumine aitab parandada maakonnas pakutavate haridusteenuste kvaliteeti.

² Mõõdik sisu selgitamisel

³ Kui strateegia läbib esimese lugemise palume õppeasutustel vastav info kokku panna

⁴ Kui strateegia läbib esimese lugemise palume õppeasutustel vastav info kokku panna

H1, E1	Inglise keelse üldhariduse pakkumise võimekuse väljaarendamine	Rahvusvaheliste tippspetsialistide maakonda toomiseks vajaliku inglise keelse hariduse pakkumine (eelkõige Narvas) koostöös asjakohaste partneritega
H1; E1	Digipädevuste arendamine	Võimaldab hoida kaasaegset hariduse kvaliteeti, mida nõuavad nii ettevõtted, kes kiirelt digitaliseerivad ning robotiseerivad oma tooteid ja teenuseid, kui ka elukondlikust toimetamisest tulenev vajadus digimaailmas hakkama saada.
H1	Õppemetoodikate mitmekesistamine (sh ettevõtlusõppe juurutamine, ettevõtliku õppe juurutamine), kaasaegse õppe kvaliteedisüsteemi arendamine	Õppemetoodikate kaasaegsena hoidmine ning nende arendamine tagab hariduse konkurentsivõime. Selle hindamiseks vajalik kvaliteedisüsteem nõuab samuti pidevat seiret ning vajaduse korral uuendamist ja täiendamist.
H1; E1	Elukestva õppe juurutamine	Elukestva õppe laiem rakendamine võimaldab lõimida koolide haridusprogramme laiemalt põhjalt ning kaasata õppeasutuste töösse mitmekesisemat kogemust erinevatest huvigruppidest ja erinevatest vanuseastmetest.
H1	Koolijuhtide, õpetajate ja tugispetsialistide koolitamine	Personali kvalifikatsioon ning kättesaadavus moodustavad olulisima osa haridussüsteemi konkurentsivõimest. Personali väljaõppe ja täiendõppega tuleb tegeleda pidevalt.
H1	Haridusvaldkonna tihedam lõimimine teiste eluvaldkondadega – tööstus, ettevõtlus, turism, kultuur, sport jm	Haridusvaldkonna lõimitus tegeliku eluga loob võimaluse ettevõtlike hoiakute reaalseks kasvatamiseks haridussüsteemis.
H1	Formaalse ja mitteformaalse hariduse tihedam lõimimine	Selline lõimimine toob kaasa valikute avardumise haridusvaldkonnas. Seda saab kasutada ka keeleõppevaldkonnas.
H1; E1	Maakonna arengusuundi (rohepööret) toetava huvitegevuste kättesaadavuse parandamine	Parem huvitegevuste kättesaadavus toetab kaasaegse, laiapõhjalise ja elukestva hariduse pakkumist.
H1; H2; S1; K1; K2; E1; T1	Haridussüsteemi toetava ühistranspordi arendamine	Valdkondade ülene horisontaalne tegevussuund, mis võimaldab parandada haridusvaldkonna teenuste kättesaadavust.

H1; E1	Maakonna kutsehariduse tõhusam sidumine ettevõtjate tegelike vajadustega ning rohepöördega	Tagab koostöö maakonna ettevõtetega, kutseõppekeskuste õppekavade ja koolitusprogrammide väljatöötamise ning rakendamise.
--------	--	---

Tegevused arengusuundade raames kavandatakse käesoleva strateegia lisaks oleva Tegevuskavaga 2022 – 2025.

Haridusvaldkonna eesmärk H2

Aastaks 2030+ on Ida-Viru maakond rahvusvaheliselt tuntud ja atraktiivne koht kõrghariduse omandamiseks.

Tabel 4. Haridusvaldkonna eesmärgi H2 mõõdikud ja sihid strateegiaperioodi lõpuks.

Mõõdik	Baasväärtus 2020	Siht 2035
Maakonnas pakutavate kõrghariduse õppekavade arv ⁵	14	20
Kõrghariduse õppurite arv ⁶		

Eesmärgi saavutamist hinnatakse kahe mõõdikuga:

- Maakonnas pakutavate terviklike õppekavade arv – maakonna kõrgkoolides pakutavad täismahuga õppekavad.
- Kõrghariduse tudengite arv – Ida-Virumaal kõrgharidust omandavate õppurite arv

Tabel 5. Haridusvaldkonna eesmärgi H2 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
H1	Maakonna kõrg- ja kutseharidusstrateegia koostamine	Maakonna vajaduste formuleerimine kõrg- ja kutsekoolidele, et toetada maakonnas toimuvat sotsiaalmajandusliku mudeli muutust
H1; H2	Hariduse rahvusvahelistumine	Rahvusvahelistumine aitab parandada maakonnas pakutavate haridusteenuste kvaliteeti.
H2	Maakonna vajadustele (arvestades ka üleminekut kliimasõbralikule majandusmudelile) vastavate õppekavade juurutamine	Rohepööret ja õiglast üleminekut toetavate õppekavade juurutamine Ida-Virumaa kõrg- ja kutseharidusasutustes

⁵ TÜ Narva kolledži ja TTÜ Virumaa kolledži andmed

⁶ Kui strateegia läbib esimese lugemise palume õppeasutustel vastav info kokku panna

H1; H2	Huvitegevuste kättesaadavuse parandamine ja laiendamine	Huvitegevuste kättesaadavus loob vaba aja tausta ka üliõpilastele.
H1; H2; S1; K1; K2; E1; T1	Haridussüsteemi toetava ühistranspordi arendamine	Valdkondade ülene horisontaalne tegevussuund, mis võimaldab haridusvaldkonna teenuste kättesaadavust parandada.

Tegevused arengusuundade raames kavandatakse käesoleva strateegia lisaks oleva Tegevuskavaga 2022 – 2025.

3.1.2. Sotsiaal ja tervishoiu eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnas haakub rohepöördega eelkõige energiatõhususe kasvatamine valdkonna infrastruktuuris, kliimasõbralikud kogukonnapõhised lahendused.

Sotsiaalvaldkonna eesmärk S1

Aastaks 2030+ toimib maakonnas ühtne hästi kättesaadav teenuste võrgustik, kus kasutatakse teenuste pakkumisel kogukonna, omavalitsuste, era- ja vabasektori ning kõrgema tasandi tervishoiuteenuste sünergia võimalusi.

Võimestatud (sh koolitatud, tunnustatud, kokkusaamispunktidega) inimesed ja organisatsioonid soodustavad kogukondade arengut, leevendades sotsiaalvaldkonna probleeme ja edendades kaasaegse elukeskkonna teket.

Tabel 6. Sotsiaalvaldkonna eesmärgi S1 mõõdikud ja sihid

Mõõdik	Baasväärtus	2020	Siht 2035
Kättesaadavate sotsiaalteenuste loend ja ajakohasus	Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames		Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames
Suhtelise vaesuse määr	30,5% (2017)	29,3% (2019)	15 %
Perede heaolu hinnang			

Sotsiaalvaldkonna eesmägi saavutamist hinnatakse kolme mõõdikuga:

- Kättesaadavate sotsiaalteenuste loend ja ajakohasus – maakonna elanikele kättesaadavate sotsiaalteenuste olemasolu vastavalt seadusele, mõõdik saab sisu omavalitsuste omavahelise valdkondliku koostöökokkuleppe käigus.

- Suhtelise vaesuse määr – mõõdik, mille saab Statistikaametist ning mille poolest Ida-Viru maakond on võrdluses teiste maakondadega ebasoodsas positsioonis. Mõõdik näitab elanike majanduslikku toimetulekut. Sihiks on suhtelise vaesuse määra vähenemine poole võrra.
- Perede heaolu hinnang – Ülemineku kompetentsikeskuse teostatavate uuringute andmetel

Tabel 7. Sotsiaalvaldkonna eesmärgi S1 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
S1	Vanemluse ja lastega perede toetamine	Vanemluse toetamine läbi koolituste ja asjakohaste programmide tagab perede toimetuleku ning vähendab lapsekasvatamise perioodil võimalike ettetulevaid riske ja parandab laste elukvaliteeti
S1	Eakatele kompleksteenuste juurutamine	Elanikkonna vananemine ning vähenemine loob täiendavaid vajadusi eakatele suunatud teenuste järele. Otstarbekas teenuste arendamine lähtub komplekssetest vajadustest ning vaatleb teenusvajadust tervikuna.
S1	Sotsiaalteenuste sidustamine ja kättesaadavuse parandamine	Sotsiaalteenuste kättesaadavus maakonnas on ebahühtlane ning sõltub konkreetsest omavalitsusest. Omavalitsuste koostöös saab teenuseid omavahel sidustada ning nende kättesaadavust parandada.
S1	Kogukonna, kolmanda sektori ja vabatahtlike panuse kasvatamine sotsiaalvaldkonnas	Sotsiaalteenuste kättesaadavust parandab kogukonna, kolmanda sektori ja vabatahtlike kaasamine teenuste kujundamisesse, arendamisse ja osutamisse. Selleks kasvatatakse kolmanda sektori võimekust teenuseid disainida ning pakkuda, samuti leitakse uusi võimalusi kogukondade ja vabatahtlike kaasamiseks.
S1; E1	Sõltuvuste leviku vähendamisele suunatud tegevused	Sõltuvuste leviku vähendamise tegevusprogrammid parandavad nii tervisenäitajaid kui mõjutavad ka elukeskkonna kvaliteeti ning vähendavad kuritegevust.
S1	Vaimse tervise tagamisele suunatud tegevused	Positiivse vaimse tervise tagamiseks vajalikud nõustamis- ja ennetustegevused.

Tegevused arengusuundade raames kavandatakse käesoleva strateegia lisaks oleva Tegevuskavaga 2022 – 2025.

Sotsiaalvaldkonna eesmärk S2

Aastaks 2035 on Ida-Virumaal mitmekesised, kvaliteetsed ja mõistliku aja jooksul kättesaadavad tervise teenused.

Tabel 8. Tervishoiuteenuste valdkonna eesmärgi S2 mõõdikud ja sihid

Mõõdik	Baasväärtus	2020	Siht 2035
Tervena elatud aastad (sünnihetkel)	50,04 (2015/2016) ⁷	51,11 (2018/2019)	56
Tervise enesehinnang „hea või väga hea“	38 % (2014) ⁸	Andmeid ei ole	60 %
Kättesaadavate tervishoiuteenuste loend ja ajakohasus	Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames		Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames
Oodatav eluiga sünnihetkel	74,97 (2016/2017) Ida-Virumaal ning 2017 aastal 78,23. Vahe eesti keskmisega 3,26 aastat	75,70 (2018/2019) 2019 Eesti keskmine 78,82 vahe keskmisega 3,12 aastat	Vahe Eesti keskmisega vähem kui 2 aastat

- Tervena elatud aastad – maakonna rahvatervise olukorda iseloomustav mõõdik, mida suurem see näitaja on, seda vähem on reeglina vajadus sotsiaalteenuste järele. Sihtiks on suurendada tervena elatud aastate arvu umbes 10% ning jõuda järele Eesti keskmisele näitajale.
- Tervise enesehinnang „hea või väga hea“ – iseloomustab elanike hinnangut oma tervisele, samuti on üheks aluseks elanike õnnetundele. Mõõdiku sihtiks on jõuda Eesti keskmiste näitajateni ning suurendada ennast hästi tundvate inimeste osakaalu ligi veerandi võrra.
- Kättesaadavate tervishoiuteenuste loend ja ajakohasus – maakonna elanikele kättesaadavate tervishoiuteenuste olemasolu vastavalt seadusele, mõõdik saab sisu tervishoiuasutuste omavahelise valdkondliku koostöökokkuleppe käigus.

Tabel 9. Tervishoiuteenuste valdkonna eesmärgi S2 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
S2	Tervishoiuteenuste sidustamine ja kättesaadavuse parandamine	Tervishoiuteenuste kättesaadavuse ühtlustamine.
S2	Haiguste asjakohane ennetustegevus	Viirushaiguste leviku piiramiseks läbi viidavad ennetusprogrammid on suunatud vähendama viiruste levikut

⁷ Võrreldes 2006./2007. aastaga on isegi langenud, siis oli 53,08 (Eesti keskmine 51,95), 2015./2016. aastal oli Eesti keskmine 55,67).

⁸ Eesti keskmine 58,3 % 2014. a-l

		maakonnas. Asjakohase vaksineerimise korraldamine.
S2; E1	Sõltuvuste leviku vähendamisele suunatud tegevused	Sõltuvuste leviku vähendamise tegevusprogrammid parandavad nii tervisenäitajaid kui mõjutavad ka elukeskkonna kvaliteeti ning vähendavad kuritegevust.
S2; E1	Kvaliteetsete tervishoiuteenuste tagamine	Tervishoiuteenuste kvaliteet ja mõistliku aja jooksul kättesaadavus mõjutavad oluliselt rahvatervise näitajaid ning elukeskkonna kvaliteeti. Selles tegevussuunas on oluline koostöö tervishoiuasutuste ja riigiga.
S1	Ühiste terviseedendamisele suunatud tegevuste rakendamine	Toimub terviseedendamise programmide juurutamine ja rakendamine omavalitsuste koostöös.

3.1.3. Kultuurivaldkonna eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Kultuurivaldkonnal on oluline osa ühiskondliku teadvuse kujundamisel ning rohepöörde ja kliimatemaatika kajastamine ja tutvustamine võiks olla valdkonnas olulisteks sõnumiteks. Kultuurivaldkonna tegijad on maakonnas arvamusiidriteks ning nende seisukohad rohepöörde ja õiglase ülemineku osas on kindlasti olulised. Samuti on valdkonna jaoks oluline füüsilise ressursi energiasäästlikkus. Loomemajandussektoris nagu ka teistes majandussektorites tuleb orienteeruda kliimasõbralikele rohelistele lahendustele.

Kultuurivaldkonna eesmärk K1

Aastaks 2030+ toimib Ida-Viru maakonnas loodussõbralik rahvusvaheline ja mitmekesine kultuurielu, maakonnas toimivad maakondliku kokkuleppe alusel ühiselt olulised kultuuriobjektid.

Tabel 10. Kultuuri ja spordivaldkonna eesmärgi K1 mõõdikud ja sihid strateegiaperioodi lõpuks

Mõõdik	Baasväärtus	2020/2021	Siht 2035
Rahvakultuuri harrastajate arv ⁹	4565 (2017)	4026 (2020)	4600

⁹ rahvakultuuri valdkonnas osaleja ja tegutseja, kes viljeleb rahvakultuuri vabal ajal ja väljaspool põhitööd. Enamasti ei saa harrastaja oma tegevuse eest tasu. Arvesse ei lähe nn projektikollektiivides või alla aasta kestva hooaja tegutsevates kollektiivides osalejad. Enamasti on rahvakultuuri harrastuskollektiivide juhendajad eriharidusega kutselised töötajad.

Kultuurielus osalenute osakaal ¹⁰	75,4% (2015)	70,7% (2017)	85%
Kultuurivaldkonna maakondlike ühisobjektide toimivuse näitajad	Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames		Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames
Rahvusvaheliselt tuntud kultuuriürituste arv ja nende külastajate arv (sh väliskülalised)	Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames		Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames
Kultuuriobjektide säästlikkus	Kultuurivaldkonna objektide säästlikkuse hinnangu alusel		Kultuurivaldkonna objektide säästlikkuse hinnangu alusel

Eesmärgi saavutamist hinnatakse nelja mõõdikuga:

- Rahvakultuuri harrastajate arv – rahvakultuuri harrastajate arvu saab Eesti Statistikaametist. Näitaja kirjeldab rahvakultuuri harrastajate arvu. Mõõdiku puhul eeldatakse, et rahvakultuuri harrastajate arv on korrelatsioonis maakonna elanike üldise aktiivsusega kultuurivaldkonnas ning et selle näitaja muutumine iseloomustab ka elanikkonna kultuurilise aktiivsuse suundumusi. See omakorda mõjutab maakonna kultuurielu üldist aktiivsust ja mitmekesisust ning annab täituvust maakonna kultuuriobjektidele. Siht on hoida kahaneva rahvaarvu tingimustes näitaja enam-vähem stabiilsena kogu strateegiaperioodi vältel.
- Kultuurielus osalenute osakaal – näitaja saab Statistikaametist. Suurem kultuurielus osalejate osakaal näitab aktiivsemat ning mitmekesisemat (leitakse endale sobiv) kultuurielu. Mõõdikut saab võrrelda Eestis maakondade lõikes ning hinnata selle taset võrdluses.
- Kultuurivaldkonna maakondlike ühisobjektide toimivuse näitajad – mõõdikule tekib sisu ja siht omavalitsuste kokkuleppe alusel.
- Rahvusvaheliselt tuntud kultuuriürituste arv ja nende külastajate arv (sh väliskülalised) – mõõdikule tekib sisu valdkondliku arengudokumendi alusel.
- Kultuuriobjektide säästlikkus – kultuuriobjektide mastaabi vastavus elanikkonna vajadustele ja objektide enda tehniline energiasäästlikkus

Tabel 11. Kultuurivaldkonna eesmärgi K1 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
K1; T1	Kultuuriklastri loomine	Parandab omavalitsuste ja kultuurivaldkonna tegijate omavahelist koostööd, kasvatab kultuurisündmuste kvaliteeti ning kaasab rohkem inimesi maakonna kultuuriellu. Pakub paremaid

¹⁰ Kultuurielus osalemine – kultuurisündmuste ja -asutuste külastamine, sh teatris, kontserdil, kinos, muuseumis käimine, kultuurimälestise, kirjandussündmuse, raamatukogu, käsitöösündmuse, spordivõistluse (pealtvaatajana) või muu kultuurisündmuse külastamine. Vähemalt 15 aastased.

		kultuuriteenuseid maakonna elanikele ja külastajatele.
K1; T1	Narva toetamine 2036. a-l Euroopa kultuuripealinnana	Euroopa kultuuripealinn Narva 2036 toob koostöös maakonna partneritega maakonnale olulist kultuurialast tähelepanu, tekivad uued kultuurivaldkonna teenused ning uued sündmused. Maakondlikud kultuuriobjektid leiavad suuremat kasutust.
K1	Juhendajate ettevalmistamise ja värbamise tugisüsteemi käivitamine	Toetab kultuurikollektiivide võimekust, kasvatab rahvakultuuri harrastajate hulka, tekitab mitmekesisemaid valikuvõimalusi, loob eeldused maakonna kultuuriinfrastruktuuri tõhusaks ärakasutamiseks. Juhendajate maakondlik tunnustamine nende töö eest.
K1	Kultuuritaristu keskkonnasõbralik ja säästlik arendamine ja kaasajastamine	Kaasaegne kultuuritaristu võimaldab omavalitsustel ja kultuurivaldkonna tegijatel teha paremat koostööd ning avardada kultuuriharrastuse ja kultuuritarbimise võimalusi. Taristu vastab säästva arengu põhimõtetele
K1; E1; T1	Kultuurielu sidustamine teiste valdkondadega (nt ühistransport, turism, haridus)	Avardab kultuurivaldkonna tegutsemist, loob uusi kultuuriharrastuse võimalusi, kasvatab kultuuritarbimist. Ühistransport pakub tuge kultuurivaldkonna tegevustele.

Tegevused arengusuundade raames kavandatakse käesoleva strateegia lisaks oleva Tegevuskavaga 2022 – 2025.

Kultuurivaldkonna eesmärk K2

Ida-Virumaal toimib 2035 aastal mitmekesine ja äriselt edukas loomemajanduse klaster

Tabel 12. Kultuuri ja spordivaldkonna eesmärgi K2 mõõdikud ja sihid strateegiaperioodi lõpuks

Mõõdik	Baasväärtus	Siht 2035
Loomemajandusettevõtete arv ja käive ¹¹		

¹¹ Definitsioon vajab täpsustamist loomemajandusklastri koostöö mudeli kirjeldamise käigus

Eesmärgi saavutamist hinnatakse ühe mõõdikuga:

- Loomemajanduse ettevõtete arvu ja nende käibega – selleks koostatakse valim Ida-Virumaal tegutsevatest ettevõtetest ning hinnatakse nende käivete dünaamikat.

Tabel 13. Kultuurivaldkonna eesmärgi K2 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
K1; E1; T1	Kultuuriettevõtluse ja loomemajanduse arendamine	Avab kultuurivaldkonna äripotentsiaali, elavdab kultuurielu ja loomemajandust. Kasvatab inimeste kultuurielus osalemist läbi võimaluste mitmekesistamise. Mitmekesistab maakonna ettevõtlust.
K1; E1; T1	Filmivaldkonna arendamine maakonnas	Filmivaldkonna ettevõtluse arendamine läbi sobiva start-up keskkonna loomise, asjakohaste haridusvõimaluste ja filmivaldkonna inkubatsioonikeskuse kaudu

3.1.4. Spordivaldkonna eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Spordivaldkonna kokkupuude rohepöördega toimub ennekõike valdkondliku infrastruktuuri energiatõhususe kontekstis. Samas on edukad sportlased ka arvamusi liidrid, kes saavad olla kliimasõbralikkuse saadikuteks.

Spordivaldkonna eesmärk Sp1

Aastaks 2035 pakub Ida-Virumaa mitmekesiseid liikumis- ja sportimisvõimalusi nii oma maakonna liikumishuvilistele kui ka maakonnvälistele sportlastele ja liikumishuvilistele. Maakonnas toimuvad atraktiivsed üle-eestilised või rahvusvahelised spordiüritused, mis kutsuvad maakonda inimesi väljastpoolt.

Tabel 14. Kultuuri- ja spordivaldkonna eesmärgi Sp1 mõõdikud ja sihid

Mõõdik	Baasväärtus	2020/2021	Siht 2035
Liikumisharrastajate osakaal	8723 (2016)	12 061 (spordiregister 2021) + 1047	15% rahvastikust

		(2020 rahvatantsijad) 9,94% rahvastikust	
Spordiobjektide arv ¹²		301 ¹³	400
Eesti meistriliigas osalevate võistkondade arv	2	5	7
Kvalifitseeritud treenerite arv	213 (2018), neist 141 EOK toetusega	243 (2021)	250
Vabariiklike või rahvusvaheliste spordiürituste arv	KOV ja Spordiliidu andmed		

Eesmärgi saavutamist mõõdetakse viie mõõdikuga:

- Liikumisharrastajate arv – liikumisharrastajate arv ja osakaal elanikkonnas näitab maakonna spordielu aktiivsust. Harrastajate arvu kajastab Spordiregistris. Mõõdiku sihiks on kahaneva elanikkonna tingimustes suurendada samas spordiharrastajate osakaalu maakonna elanike hulgas.
- Sportiobjektide arv – mõõdik näitab sportiobjektide arvu, mis loob eeldused kvaliteetseks ja mitmekesiseks võistlusspordi harrastuseks ja rahvaspordi arendamiseks. Mõõdiku sihid määratletakse valdkondliku arengukokkuleppega, kuid eeldab objektide arvu mõõdukat kasvu.
- Eesti meistriliigas osalevate võistkondade arv – meistriliigas osalevate võistkondade arv näitab maakonna võimekust tegutseda tippspordi võistkondlikel aladel. Sihiks on vähemalt kahe uue kõrgliiga meeskonna tekkimine maakonda.
- kvalifitseeritud treenerite arv – Hinnatakse kvalifitseeritud treenerite hulka. Sihiks on treenerite arvu säilitamine samal tasemel.
- Vabariiklike või rahvusvaheliste spordiürituste arv – maakonda väljastpoolt külastajaid (sportlased, vaatajad) toovate spordiürituste arv KOV-de ja Spordiliidu hinnangul.

Tabel 15. Spordivaldkonna eesmärgi Sp1 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
K2	Sporditaristu maakonnaülene kokkuleppe põhine kujundamine	Toetab nii tippspordi kui harrastusspordi võimaluste mitmekesisust ning loob eeldused oluliste spordisündmuste läbiviimiseks. Pakub eeldusi uute kõrgliiga meeskondade tekkeks ning

¹² Spordiregister

¹³ 2021 aasta seisuga

		headeks spordisaavutusteks. Eeldab kokku lepitud taristu nimistut. Vajab toimimismudeli väljatöötamist ja rakendamist.
K2; E1; T1	Spordielu sidustamine teiste valdkondaega (nt turism, haridus, sotsiaalvaldkond, kolmas sektor, ettevõtlus)	Propageerib spordiharrastust, loob uusi ettevõtlusvõimalusi ning mitmekesistab hariduse kvaliteeti.
K2; S1; H1	Liikumisharrastust edendavate programmide rakendamine haridusasutustes	Liikumisharrastusi edendavate programmide nt. „Liikuma kutsuv kool“, „Sport koolis“ jms. juurutamine maakonna õppeasututesse alates lasteaiast kuni kõrgharidusasutusteni
K2; S1	Liikumisharrastust arvestava ja liikuma kutsuva avaliku ruumi kujundamine	Avaliku ruumi (taristu) kujundamine viisil, mis soodustab maksimaalselt füüsilist aktiivsust ning lisaks liikumisvõimaluste pakkumisele ka kutsub liikuma
K2; S1	Veteranspordi võimaluste arendamine, asjakohaste terviseedenduslike programmide rakendamine	Vanemate inimeste spordi- ja liikumisharrastuste soodustamine. Põlvkondade ülese sportimise arendamine
K2; S1	Invaspordivõimaluste ühine edendamine	Parasportlastele vajalike spetsiifiliste võimaluste ühine loomine ja arendamine

Tegevused arengusuundade raames kavandatakse käesoleva strateegia lisaks oleva Tegevuskavaga 2022 – 2025.

3.1.5. Noorsootöö valdkonna eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Noorsootöö valdkond suhestub olulisel määral rohepöördega. Noored on enim kliimaprobleemidest teadlikud ning nende teadlikkust ning motivatsiooni saab kasutada laiema ühiskondliku teadlikkuse kujundamisel. Noorte ja noorsootöö võrgustiku toel saab välja kujundada maakondlikku rohevõrgustikku, mis toetaks rohepööret.

Noorsootöö valdkonna eesmärk N1

Noorsootöö osapoolte koordineeritud jõupingutused loovad olukorra, kus noored osalevad aktiivselt ning tulemuslikult kogukonna ja omavalitsuse elus.

Tabel 16. Noorsootöö valdkonna eesmärgi N1 mõõdikud ja sihid

Mõõdik	Baasväärtus	2020/2021	Siht 2035
Maakondliku võrgustikuga liitunud noorsootööga seotud asutused ja projektid	Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames	Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames	Täpsustatakse valdkondliku arengudokumendi raames
Noortevolikogude arv	1	5	Kõigis maakonna omavalitsustes
Eriala kvalifikatsiooniga noorsootöötajad (eriala kõrgharidus ja/või noorsootöötaja kutse)		Täpsustada Kutsekomisjoni (HARNO) ja KOV NT eest vastutatva ametnikuga – baasväärtus 30%	70%
Täiend- ja tasemeõpes osalenud noorsootöötajate arv viimase kolme aasta jooksul		Täpsustada KOV NT eest vastutatva ametnikuga	70% Ida-Virumaa noorsootöötajatest viimase kolme aasta jooksul osalenud

Noorsootöö valdkonna eesmärgi saavutamist hinnatakse nelja mõõdiku abil:

- Maakondliku võrgustikuga liitunud noorsootööga seotud asutused ja projektid – noorsootöö valdkonnas tegutsejad vajavad paremat maakondlikku koordineerimist ning loovad oma koostöökokkuleppe, mis annab mõõdikule ka sisu ning näitab kokkuleppesse hõlmatud ja tegevusi koordineerivate valdkonna tegijate hulka.
- Noortevolikogude arv – noorte kaasamist kohalikku ellu iseloomustab noortevolikogude arv. Eeldatavasti näitab noortevolikogude toimimine omavalitsustes noorte aktiivsust kohalikus elus kaasa löömisel.
- Eriala kvalifikatsiooniga noorsootöötajad (eriala kõrgharidus ja/või noorsootöötaja kutse) – Ida-Virumaa noorsootöö professionaliseerumiseks on vaja rohkem erialase kvalifikatsiooniga noorsootöötajaid.
- Täiend- ja tasemeõpes osalenud noorsootöötajate arv viimase kolme aasta jooksul – noorsootöötaja professionaliseerumist iseloomustab pidev enesetäiendamine.

Tabel 17. Noorsootöö valdkonna eesmärgi N1 eesmärgi saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
N1	Noortevolikogude loomine	Noori innustatakse noortevolikogusid looma ning omavalitsustega tihedamalt koostööd

		tegema. Suurem noorte aktiivsus kogukonnas seob noori tugevamalt kodukohaga.
N1	Noorsootööga seotud osapoolte tõhus koordineerimine ja infovahetus	Erinevad noorsootöö valdkonnas tegutsejad sõlmivad omavahelise kokkuleppe maakondliku noorsootöö koordineerimiseks, spetsialiseerumiseks ning dubleerimise vältimiseks.
N1; E1	Õpilasmalevate liikumise edendamine	Korraldatakse õpilasmalevaid omavalitsuste, ettevõtete ja asutuste koostöös. Toimub malevaliikumise edendamine ja laiendamine.
N1	Noorsootöö teenuste arendamine	Hinnatakse noorsootöö teenuste toimivust ja kompleksust. Toimub noorsootöö teenuste koordineeritud arendamine, sh noortekeskuste, religioossete ühenduste, vabatahtlike ühenduste, Katseliidu jt baasil.
N1	Noorsootöö materiaalse baasi arendamine	Toimub noortekeskuste, noortetubade jt noorsootöö infrastruktuuri elementide kaasajastamine ja arendamine.
N1	Noorsootöötajate erialane enesearendamine	On loodud Kutsealane kogukond. Omavalitsustel on kaardistatud täiendkoolitus ja tasemeõppe süsteem koostöös Ülikoolidega. Omavalitsuses on loodud noorsootöötajate enesetäiendamise süsteem. Noorsootöötaja kvalifikatsiooni kirteeriumitena arvestatakse erialast kõrgharidust ja/või noorsootöötaja kutset ning see on seotud palgaastme süsteemiga.

Tegevused arengusuundade raames kavandatakse käesoleva strateegia lisaks oleva Tegevuskavaga 2019 – 2023.

3.2. Majandus ja ettevõtlus

3.2.1. Majandusvaldkonna eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Majandusvaldkond on rohepöörde esimene siht. Valdkonna toimimine tuleb ümber kujundada kasvuhoonegaaside emiteerimisel kliimaneutraalseks ning valdkonna kasv tuleb lahti siduda loodusressursside kasutamisest. Valdkonna – eelkõige energeetika ja energiatõhususe valdkondades ümberkujundamist käsitleb põhjalikumalt maakonna roheplaan (plaan G)

Majandusvaldkonna eesmärk E1

Aastaks 2030+ toimib Ida-Virumaal mitmekesine, tugevatel ettevõtlikkushoiakutel tuginev ning suure lisandväärtuse loomist soodustav ettevõtluskeskkond.

Tabel 18. Majandus- ja ettevõtlusvaldkonna eesmärgi E1 mõõdikud ja sihid

Mõõdik	Baasväärtus	2020/2021	Siht 2035
Maakonna SKP ja maailmaturu nafta hinna korrelatsioon	tugev	tugev ¹⁴	minimaalne
Keskmine brutokuupalk	6. maakond Eestis (2018 I kv)	7. maakond Eestis 2019	3. maakond Eestis, vähemalt 90% Tallinna keskmise brutokuupalga tasemest
Ettevõtlusaktiivsus	15. maakond Eestis	15. maakond Eestis	7. maakond Eestis
Ettevõtete müügitulu (20 ja enam töötajat)	1 793 691 tuh eurot (2016)	2 257 680,6 tuh eurot 2018 (kasv üle 10% aastas)	Kasv 10% aastas
Teenuste sektori maht jooksevhindades	557, 9872 mln eurot (2016)	535,6 mln eurot (2018)	+ 250 mln eurot ¹⁵
Hõive määr (vanus 16 kuni pensioniiga)	64% (2017)	68,9%	66% ¹⁶

Majandus- ja ettevõtlusvaldkonna eesmärki hinnatakse viie mõõdiku alusel:

- Maakonna SKP ja maailmaturu nafta hinna korrelatsioon – Ida-Virumaa majandusnäitajad on tänu maakonna põlevkivisektori olulisele mõjule seni tihedas korrelatsioonis maailmaturu naftahindadega, maakonna majanduse mitmekesistumisel eeldatavasti selline korrelatsioon väheneb. Sihiks vastava korrelatsiooni nõrgenemine.
- Keskmine brutokuupalk – keskmine brutokuupalk näitab majanduses toodetavat lisandväärtust ning keskmisest kõrgem palgatase omab positiivset mõju sisserändele. Sihiks on jõuda Tallinna brutokuupalga tasemele oluliselt lähemale ning tõsta maakonna positsiooni maakondade võrdluses.
- Ettevõtlusaktiivsus – kõrge ettevõtlusaktiivsus näitab maakonna majanduse head käekäiku ning mitmekesisust. Ida-Viru maakond on hetkel maakondade lõikes selgelt viimasel kohal. Sihiks on saavutada murrang maakonna ettevõtlusaktiivsuses ning jõuda sellega Eesti keskmisele tasemele.
- Ettevõtete müügitulu (20 ja enam töötajat) – ettevõtete müügitulu näitab ettevõtete käekaiku ja müügitulu kasv maakonna majanduse kasvamist ning tulu suurenemist. Sihiks on jõuda ettevõtluskeskkonnani, kus ettevõtete müügitulu kasvab vähemalt kümnendiku võrra.

¹⁴ 2019 aasta andmed peaks aga näitama trendi, kas sõltuvus väheneb

¹⁵ Perioodil 2006-2016 a lisandus ca 141 mln eurot.

¹⁶ Arvestusega, et pensionäride hulk maakonnas kasvab, kuid eeldusel, et nad on tööturul aktiivsemad.

- Teenuste sektori maht jooksevhindades – Ida-Virumaa majanduses omab valitsevat mõju tootmissektor ning maakonna teenuste mitmekesistamiseks ja elukeskkonna parandamiseks tuleb kasvatada maakonnas teenussektorit. Sihiks suurem teenuste sektori maht jooksevhindades.
- Hõive määr – näitab tööga hõivatute osakaalu ning sihiks on vananeva rahvastiku tingimustes hoida seda vähemalt praegusel tasemel.

Tabel 19. Majandus- ja ettevõtlusvaldkonna eesmärgi E1 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
E1; T1	Maakonna ettevõtluse mitmekesistamine	Maakonda uute põlevkivisektorist sõltumatute tootmiste ja teenuste loomine, välisinvesteeringute kaasamine ja uue ettevõtluse soodustamine aitab kasvatada ettevõtlusaktiivsust ning leida uusi äri võimalusi.
E1; K1	Keskkonnasõbralikkuse arendamine	Keskkonnasäästlikkuse kasvatamise programmid parandavad ettevõtjate konkurentsivõimet ning avavad uusi turge. Seeläbi kasvavad palgad ning paraneb elukeskkond. Maakonnas toimub rohepööre
E1; T1	Ringmajanduse arendamine	Ringmajanduse arendamiseks on maakonnas eeldused olemas suure hulga kaevandamis- ja põlevkivi-töötlemisjäätike olemasolu tõttu. Edukus selles valdkonnas parandab elukeskkonda, mitmekesistab maakonna tootevalikut ning loob uusi ettevõtlusvõimalusi.
E1; H2	Tootmise automatiseerimine ja digitaliseerimine	Tugi tootmise automatiseerimisele ja digitaliseerimisele võimaldab kasvatada ettevõtete konkurentsivõimet ja lisandväärtust. Valdonna arendamine saab toimida koostöös ülikoolidega.
E1; K1	Õiglase ülemineku ellu viimine	Rohepöördest tulenevate negatiivsete sotsiaalmajanduslike mõjude leevendamine Õiglase Ülemineku programmi toel
E1; H2	Valdkondadevahelise innovatsiooni arendamine	Toetatakse innovatsiooni koostöös ülikoolidega ning erinevate valdkondade ettevõtetega. Kasvatab ettevõtete konkurentsivõimet ja suurendab toodangu lisandväärtust.
E1; H1	Haridusasutuste sh. teadlaste ja ettevõtete koostöö parandamine, sh Põlevkivi	Keskendutakse ettevõtete jaoks olulistele rakendusuringutele. Ettevõtete kaasamine

	Kompetentsikeskuse arendamine vastavalt uutele väljakutsetele	haridusprotsessi võimaldab tõhusalt kujundada koolides ja lasteaedades ettevõtlikkushoiakuid. See omakorda omab perspektiivis positiivset mõju ettevõtlusaktiivsusele maakonnas.
E1; H1	Tööjõu kvalifikatsiooni kasvatamine	Koostöös maakonna kutseõppekeskuse, kõrgharidusasutuste ning Töökassaga õppekavade ja koolitusprogrammide väljatöötamine. Ettevõtjatele (nii alustavatele kui ka tegevatele) tasuta, aga suunatult ettevõtluspõhiste riigikeele kursuste pakkumine. Kasvatab maakonnas tegutsevate ettevõtete lisandväärtust.
E1; H2	Unikaalsete kvalifikatsioonide õppe väljaarendamine maakonnas erinevatel haridusastmetel	Unikaalsed kvalifikatsioonid võimaldavad maakonnas mitmekesistada ettevõtlusvõimalusi.
E1; H2	Tehnilise ja loodusteadusliku huvihariduse laiendamine	Koostöö ettevõtete ja huviharidusasutuste vahel aitab kujundada noortel huvi tehnikamaailma ning inseneriõppe vastu, kasvatab perspektiivis ettevõtlusaktiivsust ning tööjõu kvaliteeti.
E1	Ettevõtluse tugiteenuste arendamine (sh. erinevad ettevõtlus ja tööstusinkubaaotrid)	Ettevõtluse tugiteenuste erinevad vormid orienteeruvad erinevatele ettevõtjate sihtgruppidele ning aitavad uusi ettevõtteid nii luua kui ka olemasolevaid arendada. Seeläbi suureneb maakonna majanduse mitmekesisus, kasvab ettevõtlusaktiivsus ning ettevõtete toodetav lisandväärtus.
E1	Ettevõtjate võrgustumise soodustamine	Ettevõtjate võrgustumine maakonna sees ja kaugemal loob uusi äri võimalusi ning annab uusi ideid ettevõtete arendamiseks ja loomiseks. Toetab ettevõtete lisandväärtuse kasvu ning seeläbi ka paremaid palkasid maakonnas.
E1	Ressursitõhususe kasvatamine	Ressursitõhususe programmid parandavad ettevõtjate konkurentsivõimet ning avavad uusi turge. Seeläbi kasvab ettevõtete toodetav lisandväärtus ning palgad maakonnas.
E1; T1	Võimaluste leidmine tootmiseks suletavate (ja riigiettevõtete omanduses olevate) tööstusalade uuskasutuseks	Piirkonna kasumlike riigiettevõtete (regionaal)investeeringute suunamine sulgetavate

		tööstusobjektide kui ka jäätmehoidlaobjektide uuskasutusse
--	--	---

3.2.2. Ettevõtlusvaldkonna eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Ettevõtlusvaldkonda mõjutab rohepööre otseselt, valdkonna arendamisel on oluline mitmekesistada maakonna ettevõtlust eelkõige selliste ettevõtetega, mis tegutsevad kliimasõbralikult ning on seetõttu pikemas perspektiivis konkurentsivõimelised. Maakonnas tuleb tekitada rohetehnoloogia sektor.

Ettevõtlusvaldkonna eesmärk E2

Ida-Virumaa ettevõtlus on mitmekesine, innovatiivne ja konkurentsivõimeline

Tabel 20. Ettevõtlusvaldkonna eesmärk

Mõõdik	Baasväärtus	2020/2021	Siht 2035
Ettevõtete müügitulu	2 121 254,6 (2019)		10% kasvu aastas

Ettevõtlusvaldkonna arendamise eesmärgid ja tegevused on kirjeldatud maakonna äriplaanis (plaan B)

MISSIOON Luua Ida-Virumaale soodsad võimalused ettevõtlusega tegelemiseks, et mitmekesistada Ida-Viru maakonna ettevõtlust ning vähendada piirkonna sõltuvust ühest tööstusharust.

VISIOON 2030+ on Ida-Viru maakond Euroopa-Venemaa sõlmpunktis asuv avatud majandus- ja investeerimispiirkond, kus on soodne keskkond kõrgtehnoloogiliste ja kasumlike mitmekesise ettevõtlusprofiiliga äride tekkeks ja arenguks.

https://www.ivia.ee/wp-content/uploads/2021/01/Ida-Viru-MK-ariplaan_19.01.2021_v3.pdf

Rohepöörde käigus arendatakse CCS-CCU tehnoloogiaid. Seda kirjeldab maakonna süsinikuplaan (Plaan C)

https://www.ivia.ee/wp-content/uploads/2021/01/Ida-Viru_CO2_kasutamise_strateegia.pdf

3.2.3. Turismivaldkonna eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Rohepöörde mõjud turismisektoris alles hakkavad tunda andma, seetõttu on turismisektori arendamisel teadlikult kujundada teenuste kliimasõbralikkust ning olla valmis rohepöördest tulenevate turistide liikumise muutusteks, samuti kui turismiteenuste nõudluse muutusteks.

Turismivaldkonna eesmärk T1

Aastaks 2030+ on Ida-Viru maakond Tallinna järel esimene turismisihtkoht Eestis.

Tabel 20. Turismivaldkonna eesmärgi T1 mõõdikud ja sihid

Mõõdik	Baasväärtus	2020/2021	Siht 2035
Majutatute ööbimiste arv	393 178 (2017)	310 537	1 000 000
Voodikohtade arv	4106	3947	6000 ¹⁷

Turismivaldkonna eesmärgi saavutamist mõõdetakse kahe mõõdikuga:

- Majutatute ööbimiste arv – arvestab maakonna majutusasutustes veedetud öid. Sihtiks on 1 mln ööbimist strateegiaperioodi lõpuks.
- Voodikohtade arv – mõõdik näitab, kui palju voodikohti on maakonnas turistidele kättesaadav. Sihtiks 1 mln ööbimise saavutamiseks vajalik voodikohtade arv, kui majutusasutuste täituvuse protsent oleks ca 60%.

Tabel 21. Turismi eesmärgi T1 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
T1; E1	Turismiklastri arendamine ja laiendamine	Turismiklaster koosneb turismiettevõtetest ning kohalikest omavalitsustest. Senise eduka koostöökogemuse edasiarendamine ja laiendamine toetab turismivaldkonna sihtide saavutamist.
T1; E1	Hooajalisuse leevendamine	Uute hooajaväliste toodete turule toomise toetamine, hooajaväliste suuremastaabiliste sündmuste loomine ja nende toimumise tagamise rakendamine. Toetab majutusasutuste täituvust hooajavälisel perioodil ning kasvatab turistide ööbimiste arvu maakonnas.
T1	Sihtkoha turundustegevuste pidev rakendamine, maakonna maine parandamine	Turundustegevuste jätkamine prioriteetsetel sihtturgudel – siseturul, Vene ja Soome turgudel. See aitab kasvatada ööbimiste arvu maakonnas, loob eeldused

¹⁷ Suhtarv eeldusel, et senine voodikohtade arv tagab senise ööbimiste arvu täituvusega 37%, aga sihtiks oleks ca 60% täituvus

		investeeringuteks uutesse majutuskohadesse.
T1; E1	Turismiettevõtjate maksimaalne kaasamine koostöösse	Ettevõtjate koostöö parandab turistide saadavat elamust ning võimaldab toodete paketeerimisel nutikalt spetsialiseeruda. Kvaliteetsemad turismitooted kasvatavad ööbimiste arvu maakonnas ning toetavad maakonna turunduslikke jõupingutusi.
T1; E1; K1	Uute investeeringute kaasamine majutuskohade rajamisse	Määratud ööbimiste arvu saavutamiseks tuleb laiendada maakonna majutusasutuste baasi. Selleks käivitatakse sihitud turismisektori investeeringute kaasamise programmid, mis toetab voodikohtade arvu kasvamist maakonnas.
T1; K1	Veeteede aktiivne kasutuselevõtt, väikesadamate arendamine ning nende ligipääsetavuse parandamine	Parandab ja mitmekesistab maakonna turismiteenuste paketti, loob ühelt poolt võimalused ligipääsuks vetelt, kuid teisalt parandab rannapealset elu- ja ettevõtluskeskkonda. Toetab ööbimiste arvu kasvu maakonnas.
T1	Veega seotud atraksioonide ja veespordi arendamine	Mitmekesistab maakonnas pakutavat turismiteenuste paketti, loob eeldused suuremaks ööbimiste arvuks maakonnas.
T1; ET1; E1; K1	Transpordiühenduste tugevdamine – laeva- ja lennuühenduse loomine, rongi ja bussiliikluse tihendamine, sh maakonnasisene bussitransport objektidele ja tagasi	Reisiliiklus Eesti ja Soome vahel ning võimalus saabuda tšarterlennuga avardab oluliselt maakonna turismisektori potentsiaali ning loob eeldused ööbimiste arvu kiireks kasvuks ja turismisektori investeeringute kasvuks.
T1; E1; K1	Peipsi põhjaranniku väärtustamine ja ettevõtluseks vajaliku taristu rajamine	Avab äri võimalused seni äriselt vähe kasutatud piirkonnas, suurendab maakonnas pakutavate turismiteenuste arvu ning parandab nende kvaliteeti. Aitab suurendada ööbimiste arvu maakonnas.
T1	Teenuste ja toodete arendamine	On vajalik ööbimiste arvu hoidmiseks ja kasvatamiseks. Teenuste ja toodete paketi arendamine ning värskena hoidmine loob eeldused korduvkülastusteks ja parandab klientide rahulolu.
T1	Kompetentside arendamine	Teenuste ja toodete arendamiseks ning kvaliteetseks pakkumiseks ja asjakohasteks turundustegevusteks

		vajalikud koolitusprogrammid aitavad kasvatada teenuste kvaliteeti ning ööbimiste arvu maakonnas.
--	--	---

Tegevused arengusuundade raames kavandatakse käesoleva strateegia lisaks oleva Tegevuskavaga 2019 – 2023.

3.3. Elukeskkond ja taristu

Taristu valdkond rohepöörde kontekstis

3.3.1. Elukeskkonna ja taristu valdkonna eesmärgid ja arengusuunad

Valdkond rohepöörde kontekstis

Elukeskkonna ja taristu kujundamisel tuleb muuta senist lähenemist kliimasõbralikumaks, see tähendab kergliiklusvõimaluste avardamist, elektriautode kasutamise hõlbustamist, energiatõhusust hoonete renoveerimisel, kliimasõbraliku ühistranspordi ja üldise taristu kujundamist.

Elukeskkonna ja taristu eesmärk ET1

Aastaks 2030+ on Ida-Viru maakonnal keskkonnasõbralik, kaasaegne ja kvaliteetne elukeskkond, mis tugineb puhtale looduskeskkonnale, moodsale ja mitmekesisele taristule ning kaasaegsetele energialahendustele. Elukeskkond toetab ettevõtlus-, haridus-, sotsiaal- ja muude valdkondade toimimist.

Tabel 22. Elukeskkonna ja taristu eesmärgi ET1 mõõdikud ja sihid

Mõõdik	Baasväärtus	2020	Siht 2035
Rändesaldo	-1616 (2016 Statistikaamet)	-861 (2019 sise- ja välisränne kokku)	0
Keskmine brutokuupalk	6. maakond Eestis (2018 I kv), 71% Tallinna brutokuupalgast	7. maakond Eestis 2019	3. maakond Eestis, 90% Tallinna brutokuupalgast
Ajakulu Tallinnasse ja Peterburi jõudmiseks	Jõhvi – Tallinn (Ülemiste 1,35) 1.45 h rongiga Jõhvi-Peterburi 6 h rongiga	Sama Sama	Jõhvi – Tallinn (Ülemiste) 0,45 h rongiga Narva-Tallinn (Ülemiste) 1 h

	Kaubamaht Sillamäe sadamas 6320 tuh tonni ¹⁸ (2016)	Sillamäe sadama kaubamaht 10 490 tuh tonni ¹⁹	Jõhvi – Peterburi 3 h rongiga Sillamäe sadama kaubamahu kasv
Ajakulu maakondlike teenusteni jõudmiseks			Kuni 30 min
Kinnisvara (elukondliku) hind vs eesti keskmine	Oluliselt madalam	Oluliselt madalam	Üle keskmise
Maakonna hoonete energiaklass			Uued avalikud hooned A energiaklassiga Vanad hooned renoveeritud vähemalt C energiaklassiga ²⁰

Elukeskkonna ja taristu eesmärgi hindamiseks kasutatakse kuut mõõdikut:

- Rändesaldo – kirjeldab komplekselt maakonna elu- ja ettevõtluskeskkonna kvaliteeti võrdluses teiste piirkondadega. Kui maakonna ettevõtluskeskkond pole piisavalt hea, ei saa maakonna ettevõtteid maksta piisavalt kõrget palka, kui maakonna elukeskkonna kvaliteet (sh erinev taristu) ei vasta inimeste nõudmistele, on rändesaldo negatiivne. Mida kvaliteetsemad on elu- ja ettevõtluskeskkond, seda positiivsem on eeldatavasti rändesaldo. Sihiks oleks rändesaldo 0 viimine strateegiaperioodi lõpuks.
- Keskmine brutokuupalk – iseloomustab ettevõtluskeskkonna kvaliteeti, mis omakorda sõltub olulisel määral seda toetava taristu kvaliteedist, kaupade ja teenuste loomise ja tarnimise võimalustest. Suurem keskmine palk võimaldab pakkuda maakonnas laiemat ja kvaliteetsemat teenuste valikut, parandades seeläbi ka elukeskkonda.
- Ajakulu Tallinnasse ja Peterburi jõudmiseks – iseloomustab elu- ja ettevõtluskeskkonda, kuna pakub ettevõtetele võimalust kiiremini oma toodetega kliendini jõuda. Kiired ühendused pakuvad elanikele paremaid võimalusi valida endale sobiv töökoht ka väljaspool maakonda elukohta vahetamata. Sihiks on kasvatada ühenduste kiirust olulisel määral.
- Ajakulu maakondlike teenusteni jõudmiseks – iseloomustab maakonna keskuste välise elukeskkonna kvaliteeti. Sihiks määratud 30 minutit haakub ka maakonna planeeringus toodud põhimõttega.
- Kinnisvara hind vs eesti keskmine – kinnisvara hind maakonnas on mitmetes kohtades moonutatud ning igal pool turg ei toimi. Kinnisvaraturu korrastamise edukust saab hinnata kinnisvara hinna tasemega. Sihiks on maakonna kinnisvara keskmine hind tasemel, mis ületab Eesti keskmist.
- Maakonna hoonete energiaefektiivsus – uued rajatavad hooned peaks olema maksimaalse energiasäästu klassiga A ning vanemad elu- ja avalikud hooned rekonstrueeritud vähemalt C klassini. Ei rakendu miljöövärtuslikel aladel ja ajaloolist (muinsuskitselist) väärtust omavate hoonete kohta

¹⁸ Eesti Sadamate Liidu andmetel

¹⁹ Eesti Sadamate Liidu andmetel

²⁰ V.a. ajaloolise väärtusega hooned, mida pole võimalik ilmet ja konstruktsioone säilitades C energiaklassini viia

Tabel 23. Elukeskkonna ja taristu eesmärgi K1 saavutamist toetavad arengusuunad

Kood, mida toetab	Arengusuund	Selgitus
ET1	Elukeskkonna oluline parandamine, sh kliimasõbralik ühistransport	Elukeskkonna parandamisele on suunatud programmid heakorra, kliimaneutraalse ühistranspordi ja muude teenuste arendamiseks. Need loovad elukeskkonna esteetilise ja funktsionaalse kvaliteedi. Vabatahtlik tegevus toetab elukeskkonna turvalisust ja teenuste kättesaadavust.
ET1; E1	Ettevõtluse tugiteenuste pakkumine	Toimub kõrgelt kvalifitseeritud töökohtade loomist toetavate programmide rakendamine investorite kaasamiseks, innovatsiooni edendamiseks ja ettevõtluse toetamiseks. Oluliseks rõhuasetuseks on üleminek kaasaegsetele kliimasõbralikele tehnoloogiatele, digitaliseerimine ja robotiseerimine.
ET1; E1; T1	Kiire ja mugava kauba ja inimeste liikumise tagamine (sh neljarealine Tallinna – Narva maantee, kiire rongiühendus ja rongiühenduse elektrifitseerimine, laevaihendus Soomega, lennuväli (charterlendude vastuvõtmise võimekusega) teostades Tallinn-Narva- (Peterburi) suunal 2030 aastaks seotud sihtide vaheliselt liikuvusuuringu ja teostatavustasuvusanalüüsi optimaalse liikluslahenduse leidmiseks)	Toimub transpordinfrastruktuuri arendamine koostöös riigiga, uute kaupade ja teenuste transportimise võimaluste väljaarendamine, Eesti ja Soome vahelise laevaliikluse käivitamine, lennujaama rajamine.
ET1; E1; T1	Taristu arendamine minimaalse eraautode kasutamise suunas	Kergliiklus- ja ühistranspordi taristu eelisarendamine selleks, et perspektiivis minimeerida eraautode kasutamist
ET1; E1; T1	Elektriautoide laadimise võrgustiku väljaarendamine	Elektriautoide laadimiseks vajaliku kergelt kättesaadava ja ligipääsetava taristu väljaarendamine kogu maakonnas
ET1	Looduskeskkonna seisundi kaitse ja parandamine, sh veekogud ning jäätmekäitlus; rekreatiivse väärtusega metsade maksimaalne säilitamine ja säästlik majandamine	Võetakse kasutusele looduskeskkonna kaitse ja inimõjude vähendamise ning kaasaegse jäätmekäitluse programmid.
ET1; E1; T1	Peipsi äärse piirkonna (ning vajadusel ka teiste asjakohaste territooriumite) tehnilise taristu väljaarendamine tasemele, mis võimaldaks piirkonnas ettevõtluse arendamist	Põhilise tehnilise taristu (vesi, kanalisatsioon, elektrivõimsused) väljaarendamine Peipsi järve puhkepiirkonnas, selleks, et tekiks võimalus sinna investeerida

ET1	Mobiilpositsioneerimise andmestikubaasil maakondliku mobiilsusmodeli analüüs	Telia poolt pakutavate mobiilsusandmete analüüs (pendelränne jms.)
ET1	Kohalike taastusenergiaühistute loomise toetamine	Kohalike kogukondade julgustamine energiaühistute loomiseks ning taastuenergia tootmiseks
ET1; E1; T1	Tööstusalade ja kaevandusalade väljaarendamine uues funktsionaalsuses, sh kaevandusalade sulgemise järgse veerežiimi muutustest tulenevate tagajärgede vältimine ja leevendamine;	Teostatakse kaevandatud alade veerežiimi seiramise korraldamine ning vajadusel leevendavate meetmete rakendamine, kaevandatud alade või taanduvate tööstusalade kasutuselevõtmine uues funktsioonis. Kaevandus- ja tööstusalade taaskasutuselevõtu hea tava väljatöötamine. ²¹
ET1; E1; T1	Maakonna väikesadamate võrgustiku arendamine	Väikesadamate võimekuste keskkonnasõbralik kasvatamine ning ühise kõrge teenuste kvaliteedi tagamine.
ET1	Õiglase ülemineku raames suurte maakonna linnade kliimasõbralike keskküttelahenduste välja arendamine	Põlevkivisektori kokku tõmbumisega kaasneva jääksoojuse mahu vähenemisest tuleneva olukorra lahendamine ning linnadele alternatiivsete kliimasõbralike keskkütte lahenduste loomine
ET1; E1	Kinnisvaraturu korrastamine (elukondlik, tööstus jm)	Teostatakse elukondliku kinnisvaraturu korrastamise programmid kasutusest väljas olevate hoonete lammutamise, elanike ümberasustamise jm kaudu. Toimub tööstuskinnisvara väljaarendamine kaasaegses kvaliteedis.
ET1	Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamine	Toimub nõuetele vastava ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide väljaarendamine väljaspool maakonna suuremaid keskusi.
ET1	Elukeskkonna kujundamine lähtuvalt komplekssest turvalisuse põhimõtetest	Turvalisuse põhimõtete rakendamine elukeskkonna kujundamises (epidemioloogiline, füüsiline, vaimne jms.)
ET1	Charter lennuühenduste loomine Ida-Virumaa ja Euroopa lennuväljade vahel	Charter lendude võimekusega lennuvälja väljaarendamine maakonnas

²¹ Tööstusalade sulgemise järgne korrastatav ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased, ohutud, varisemist vältivate kalletega ning korrastatud ilmega. Aladelt likvideeritakse prügi ning vajadusel takistatakse ligipääs.

Tegevused arengusuundade raames kavandatakse käesoleva strateegia lisaks oleva Tegevuskavaga 2022 – 2025.

IV. Õiglane Üleminek

Rohepöörde käigus põlevkivisektori kokku tõmbumisest tulenevaid negatiivseid sotsiaalmajanduslikke mõjusid leevendatakse Õiglase Ülemineku programmi toel. Programmi tegevuspiirkond on Ida-Viru maakond.

Õiglase Ülemineku regionaalset ülesehitust kirjeldab dokument Ida-Virumaa Õiglase Ülemineku põhijooned.

Läbirääkimiste protsessis on õiglase ülemineku programmi kavandatud järgmised meetmed:

- Ida-Viru tööstuse investeeringute toetus
- Ida-Viru ettevõtluse teadmusmahukuse kasvatamise toetus
- Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused
- Väikeettevõtluse toetus
- Töölt-töole liikumise ning töötajate ümberprofileerimise toetused põlevkivisektori töötajatele
- Ida-Viru täiendkoolituse mahu suurendamine ning uute tasemeõppe õppekavade arendamine ja käivitamine kutse- ja kõrghariduses
- Kaugkütte lahti sidumine põlevkivist
- Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja tervisekahjude vähendamine
- Ühiskondlikku muutust toetavate sotsiaal- ja terviseteenuste arendamine
- Omavalitsuste ja keskvalitsuse investeeringud sotsiaalse sidususe suurendamiseks
- Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks